

Програмові вимоги з іспиту
«Історія України XIX – початку XX ст.»
(для студентів III курсу спеціальності 014 Середня освіта (Історія))
(кінець XVIII – перша половина XIX ст.)

Теоретичні питання

1. Ліквідація автономного статусу на Лівобережній і Слобідській Україні в 60–80-х рр. XVIII ст.
2. Скасування Запорозької Січі. Запорізькі козаки на нових землях у кінці XVIII – XIX ст.
3. Колонізація Південної (Степової) України.
4. Поділи Речі Посполитої останньої третини XIX ст. та їх вплив на політичне становище етнічних українських земель.
5. Адміністративно-територіальний устрій Наддніпрянської України у складі Російської імперії в кінці XVIII – на початку XX ст.
6. Адміністративно-територіальний устрій західноукраїнських земель у складі Австрійської (Австро-Угорської) імперії в кінці XVIII – на початку XX ст.
7. Національна (етнічна) і соціальна структура населення України під імперською владою Росії та Австрії на зламі XVIII–XIX ст.
8. Російське самодержавство як політична система на Наддніпрянській Україні кінця XVIII – першої половини XIX ст.
9. Організація австрійської державної влади на західноукраїнських землях. Реформи «освіченого абсолютизму» в 70–80-х рр. XVIII ст.
10. Ідейні витоки і зміст українського національного відродження кінця XVIII – початку XX ст. Методологічні дискусії у висвітленні становлення модерної української нації.
11. Загальна періодизація національного відродження (модерного націотворення) кінця XVIII – початку XX ст. у працях українських і зарубіжних істориків.

12. Центри українського національного руху під російською та австрійською владою в кінці XVIII – першій половині XIX ст. Формування перших наукових центрів українознавства.
13. Народознавчі дослідження з української фольклористики і мовознавства на підросійській Україні першої половини XIX ст.
14. Історична наука Наддніпрянщини в процесі утвердження української національної самосвідомості в першій половині XIX ст.
15. Роль нової української літератури в національному відродженні на східноукраїнських землях.
16. Наукова стадія в національному відродженні Галичини в перші десятиліття XIX ст.
17. Діяльність «Руської трійці» – переломна подія в західноукраїнському національному русі. Послідовники «Трійці» в Галичині.
18. Особливості національно-культурного відродження на Закарпатті й Буковині в першій половині XIX ст.
19. «Українське питання» в баченні російської та австрійської влади й громадськості.
20. Україна в завойовницьких планах Наполеона I та ставлення до нього верхівки українського суспільства.
21. Воєнні дії 1812 р. на території України. Формування козацького і земського ополчення.
22. Вихідці з України на фронтах бойових дій та в партизанській війні проти французької армії (1812–1814 рр.).
23. Репресії російського царизму щодо українців-учасників війни. Режим аракчєєвщини. Військові поселення.
24. Розвиток капіталізму в сільському господарстві Наддніпрянщини першої половини XIX ст. Криза кріпосництва.
25. Зародження капіталістичного виробництва в промисловості підросійської України. Початок промислового перевороту (до 1861 р.).

26. Міста, внутрішня і зовнішня торгівля Наддніпрянщини в умовах становлення ринкових відносин.
27. Формування нових соціальних груп та зміни в структурі населення Наддніпрянської України в першій половині XIX ст.
28. Соціально-економічне становище західноукраїнських земель у складі Габсбурзької монархії (до 1848 р.).
29. Масова антикріпосницька боротьба на Наддніпрянщині та західноукраїнських землях. Легендарні селянські ватажки. Устим Кармелюк.
30. Історичні передумови формування опозиційних рухів проти царизму і кріпосництва в Росії.
31. Масонство як релігійно-етичний рух. Масонські ложі в Україні. «Малоросійське товариство».
32. Таємні антисамодержавні організації у військах Російської імперії: заснування, програмні вимоги, діяльність.
33. Підготовка офіцерами-декабристами державного перевороту в Російській імперії. Повстання Чернігівського полку.
34. Повстанці-декабристи та Україна. Історичне значення декабристського руху.
35. Польський визвольний рух на Правобережній Україні в 1830-х рр.
36. «Українське питання» в діяльності опозиційних та революційних організацій на Україні першої половини XIX ст.
37. Передумови і чинники політизації українського національного руху на Наддніпрянщині в середині 40-х рр. XIX ст.
38. Утворення і склад Кирило-Мефодіївського братства. Аналіз програмних документів.
39. Практична діяльність кирило-мефодіївців і репресії проти них царизму. Історичне значення товариства.

40. Тарас Шевченко і Кирило-Мефодіївське братство. Роль Т. Шевченка в українському національному русі.
41. Ідейні передумови революційної «весни народів» у Галичині.
42. Утворення і діяльність Головної руської ради (1848–1851 рр.) – першої політичної організації українців Галичини.
43. Загострення польсько-українських політичних взаємин у Галичині в 1848 р. «Руський собор».
44. Успіхи галицьких русинів-українців у культурно-освітній діяльності періоду «весни народів». Особливості національного руху на Буковині і Закарпатті в 1848–1849 рр.
45. Селянський рух і скасування панщини в Галичині, Буковині та Закарпатті.
46. Листопадове 1848 р. збройне повстання у Львові й наступ урядової реакції. Історичне значення революції.
47. Наддніпрянська Україна в умовах Європейської демократичної революції 1848–1849 рр.
48. Передумови, привід і початок війни. Напад англо-французького флоту на Одесу.
49. Воєнні дії в Криму та оборона Севастополя. Поразка Російської імперії.
50. Піднесення антикріпосницького руху під час Кримської війни 1853–1856 рр.
51. Історія повсякденності як об'єкт історичного дослідження. Світогляд і соціальна поведінка українського селянства та інтелігенції в ХІХ ст.
52. Особливості повсякдення міських жителів України в ХІХ ст. Проблеми модернізації міст.
53. Загальні умови розвитку української культури в першій половині ХІХ ст. Початкова, середня і вища освіта на Наддніпрянщині та західноукраїнських землях.
54. Розвиток гуманітарної і природничої науки на Наддніпрянщині та західноукраїнських землях першої половини ХІХ ст.

- 55.Музичне, театральне й образотворче мистецтво.
- 56.Традиційно-побутова культура і звичаї українського народу.
- 57.Роль Церкви й духівництва в українському національному відродженні.
- 58.Німецькі, французькі та англійські мандрівники і вчені про Україну в XIX ст.
- 59.Російська громадськість про Україну (Малоросію) в XIX ст. Погляди науковців і громадських діячів у Росії на Галичину.
- 60.Особливості використання джерел з історії України кінця XVIII – першої половини XIX ст. у школі.
- 61.Основна фахова література з історії підросійської України кінця XVIII – першої половини XIX ст. для використання у шкільній освіті.
- 62.Основна фахова література з історії західноукраїнських земель кінця XVIII – першої половини XIX ст. для використання у шкільній освіті.

Аналіз джерел

1. Літературна творчість І.Котляревського та її роль в українському національному відродженні.
2. «Історія Русів» як історично-публіцистичний твір.
3. Народознавча діяльність М.Максимовича та її роль в українському національному відродженні.
4. Фольклорна збірка П.Лукашевича «Малоруські і червоноруські народні думи і пісні».
5. «История Малой России» Д.Бантиш-Каменського та «История Малороссии» М.Маркевича – перші фахові узагальнюючі праці з історії України.
6. «Відомість о руськом язиці» І.Могильницького.
7. «Руське (українське) весілля» Й.Лозинського.
8. «Русалка Дністровая» – перший опублікований фольклорно-літературний альманах західноукраїнських літераторів (аналіз збірки).
9. «Азбука і абецадло» М.Шашкевича та її роль в «азбучній війні» у Галичині середини 1830-х рр.

10. Наукова спадщина діячів «Руської трійці».
11. «Галицькі приповідки і загадки», упорядковані Г. Ількевичем.
12. «Руська правда» П. Пестеля.
13. Програмні документи й вимоги Товариства об'єднаних слов'ян.
14. Програмні документи й вимоги Південного товариства і Товариства об'єднаних слов'ян: порівняльний аналіз.
15. Програмні документи й вимоги Південного і Північного товариств: порівняльний аналіз.
16. «Книга буття українського народу» М. Костомарова.
17. Програмні документи Кирило-Мефодіївського товариства.
18. Програмні документи й вимоги Південного товариства і Кирило-Мефодіївського товариства: порівняльний аналіз.
19. Програмні документи й вимоги Товариства об'єднаних слов'ян і Кирило-Мефодіївського товариства: порівняльний аналіз.
20. Програмні вимоги Головної руської ради і Руського собору.

Питання з термінології

Поясніть зміст терміну, явища:

1. Національний рух.
2. Національне відродження.
3. Політизація.
4. Товарне виробництво.
5. Урбанізація.
6. Рентабельність.
7. Урочна система.
8. Модернізація.
9. Сервітути.
10. Інкорпорація.
11. Колонізація.
12. Абсолютизм.

13. Асиміляторська політика.

14. Централізм.

15. Федерація.

16. Панславізм.

17. Імперія.

18. Еволюція.

19. Опозиція.

20. Космополітизм.